

VERTROUWELIJK ADVIES

CONCEPT VOOR INTERN GEBRUIK

AAN Twynstra Gudde N.V.
5.1(2)e

DATUM 17 november 2016

ONS KENMERK OO/GV/AH

VAN [REDACTED]
Advocaat/Partner

TELEFOON +31 [REDACTED]

FAX +31 88 253 5447

E-MAIL [REDACTED]@akd.nl

ONDERWERP **Almere / Floriade 2022**

Geachte heer [REDACTED],

U vroeg ons om de gemeente Almere (hierna: "**de Gemeente**") te adviseren over de vraag in hoeverre het thans nog mogelijk is om af te zien van de organisatie van de Floriade 2022.

Deze vraag zullen wij in dit advies beantwoorden. Na een weergave van de aan ons verstrekte documenten, gaan wij achtereenvolgens in op de volgende onderwerpen:

- De gebondenheid van de Gemeente aan de overeenkomsten die zij ten behoeve van de organisatie van de Floriade 2022 heeft gesloten;
- De mogelijkheden om alsnog af te zien van de organisatie van de Floriade 2022;
- De gevolgen die het staken van de organisatie van de Floriade 2022 zal hebben voor de Gemeente;
- Mogelijkheden voor een Floriade "light" versie, en;
- Enkele overwegingen vanuit politiek oogpunt.

Wij starten echter met onze conclusies in de volgorde van de bovenstaande punten.

CONCLUSIES

- **De Gemeente is gebonden aan de overeenkomsten die zij ten behoeve van de organisatie van de Floriade 2022 heeft gesloten;**
- 5.1(2)i [REDACTED]
- [REDACTED]
- **Een mogelijkheid tot een Floriade "light" versie is slechts mogelijk, wanneer de NTR en de AIPH instemmen met daartoe strekkende wijziging van de gesloten overeenkomsten;**

AKD N.V. is statutair gevestigd te Rotterdam (ingeschreven in het handelsregister onder nummer 24366820). . Alle diensten en (andere) werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met AKD N.V. Op de overeenkomst zijn, onder uitsluiting van enige andere algemene voorwaarden, de Algemene Voorwaarden van toepassing die zijn gedeponneerd ter griffie van de rechtbank te Rotterdam onder nummer 30/2012 en waarin onder meer een beperking van de aansprakelijkheid is opgenomen. Iedere aansprakelijkheid is beperkt tot het bedrag dat in het desbetreffende geval onder de beroepsaansprakelijkheidsverzekering wordt uitbetaald met inbegrip van het bedrag van het eigen risico. Op verzoek worden de algemene voorwaarden kosteloos toegezonden. Zij kunnen ook worden geraadpleegd op www.akd.nl

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 2 van 13

- **Afzien van organisatie leidt tot reputatieschade.**

Weergave van de aan ons verstrekte documenten¹

1. Samenwerkingsovereenkomst FLORIADE ALMERE 2022 d.d. 01/09/2015 (NTR/Almere) - MET INBEGRIIP VAN (conform artikel 13 overeenkomst):
  - a. Procedure en randvoorwaarden voor het organiseren van de wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade in 2022
  - b. Bidbook delen 1 (Bidbook) & 2 (Bijlagen)
  - c. Aanbevelingen
  - d. Raadsbesluit d.d. 15 januari 2015
  - e. Planning van de te verrichten activiteiten, als onderdeel van het Masterplan
  - f. Kernwaarden en kenmerken Floriade
  - g. Collegebesluit d.d. 7 mei 2015
  - h. Raadsbesluit en Masterplan d.d. 2 juli 2015
2. Overeenkomstbrief FLORIADE ALMERE 2022 d.d. 01/09/2015 (AIPH/Almere)
  - a. Annex I: inspection visits, sanctions, Use of AIPH Brand, Opening and Closing Ceremonies, Commercial activities
3. Voorstel aan de gemeenteraad d.d. 18/06/2015 (Almere)
4. Raadsbesluit – geamendeerd d.d. 02/07/2015 (Almere)
5. Voorstel aan B&W d.d. 08/07/2016 inzake Samenwerkingsovereenkomst en oprichting Floriade Almere 2022 BV (Almere)
6. Besluit B&W d.d. 12/07/2015 inzake Samenwerkingsovereenkomst en oprichting Floriade Almere 2022 BV (Almere)
7. Samenwerkingsovereenkomst GEMEENTE ALMERE – FLORIADE ALMERE 2020 BV d.d. xx/07/2016 (Almere/Floriade Almere 2022 BV)
8. Business Case Masterplan Floriade 2022 – versie 1 d.d. 01/07/2016 (Almere/Floriade Almere 2022 BV)
9. Raamovereenkomst financiering Floriade BV d.d. 29/08/2016 (Almere/Floriade Almere 2022 BV)
10. Overeenkomst tevens inhoudende een aandeelhoudersconstructie inzake het

¹ De in rood afgebeelde documenten hebben wij niet ontvangen

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 3 van 13

organiseren en exploiteren van de Floriade d.d. xx/07/2016 (Almere/Floriade Almere 2022 BV)

11. Notariële oprichtingsakte Floriade Almere 2022 BV d.d. 07/07/2016 (Floriade Almere 2022 BV)
12. Directie- en autorisatiereglement Floriade Almere 2022 BV d.d. [ONBEKEND] (Floriade Almere 2022 BV)
13. Governance Code Floriade Almere 2022 BV d.d. [ONBEKEND]
14. Vastlegging interne afspraken overdracht pand Sturmeyweg 15-17 (Floriadepaviljoen i.o.) door DSO aan SB/Vastgoed d.d. 11/10/2016 (Almere DSO /Almere SB/G&G)
15. HUUROVEREENKOMST KANTOORRUIMTE en andere bedrijfsruimte in de zin van artikel 7:230a BW d.d. 14/10/2016 (Almere/Floriade Almere 2022 BV)
16. Procedure en randvoorwaarden voor het organiseren van de wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade in 2022
17. Besluit B&W d.d. 01/05/2015 (Almere)
18. LICENTIEOVEREENKOMST WOORD EN BEELDMERK FLORIADE ALMERE 2022 d.d. xx/09/2015

1. De gebondenheid van de Gemeente aan de overeenkomsten die zij ten behoeve van de organisatie van de Floriade 2022 heeft gesloten

1. Uit de aan ons toegezonden stukken maken wij op dat aan de gemeentelijke beslissing om de Floriade in 2022 te organiseren een lang traject is voorafgegaan. Wij constateren tevens dat de in dat kader gemaakte afspraken inmiddels zijn vastgesteld in verschillende overeenkomsten, verklaringen en memoranda of onderstanding. Hierna bezien wij in hoeverre de Gemeente is gebonden aan de afspraken die in deze documenten zijn gemaakt.

1.1 Overeenkomst met de Nederlandse Tuinbouwraad

2. De Nederlandse Tuinbouwraad (hierna: "NTR") stelt zich blijkens zijn website tot doel om in binnen- en buitenland het imago van de Nederlandse tuinbouw te bevorderen en de afzet van tuinbouwproducten te ondersteunen. De belangrijkste activiteit van de Nederlandse Tuinbouwraad om dit doel te bereiken is het organiseren van een wereldtuinbouwtentoonstelling: de Floriade. De Nederlandse

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 4 van 13

Tuinbouwraad is initiatiefnemer van de Floriade én partner van de organiserende regio. In de Nederlandse Tuinbouwraad werken dertien tuinbouworganisaties samen.

3. De NTR heeft de selectieprocedure voor de organisatie van de Floriade in 2022 al in 2011 gestart, zo begrijpen wij uit de stukken. Naar aanleiding van de ingezonden kandidaatstellingen heeft de selectiecommissie, die is ingesteld door de NTR, bepaald welke kandidaten zijn uitgenodigd voor de zogenaamde "bidbook fase". De Gemeente was één van deze kandidaten.
4. De Gemeente heeft het bidbook uiteindelijk in juli 2012 aan de NTR aangeboden. Nadat de Gemeente en de NTR op 18 december 2012 een intentieovereenkomst hadden gesloten over enkele uitgangspunten en randvoorwaarden, heeft de NTR de Gemeente in oktober 2013 aangewezen tot organisator van de Floriade 2022.
5. De uitgangspunten en randvoorwaarden voor de organisatie van de Floriade 2022 hebben de Gemeente en de NTR vervolgens uitgewerkt in de zogenaamde "Samenwerkingsovereenkomst Floriade Almere 2022". Partijen hebben deze overeenkomst op 1 september 2015 gesloten nadat de daartoe van gemeentewege vereiste college- en raadsbesluiten waren genomen:

"Met deze besluiten stemt de raad definitief in met het organiseren van de Floriade in Almere in 2022."

6. Van belang is, dat de in artikel 13 van de Samenwerkingsovereenkomst genoemde documenten *integraal* onderdeel uitmaken van de tussen de NTR en de Gemeente gemaakte afspraken.

1.2 Overeenkomst met de AIPH

7. Ten behoeve van de organisatie van de Floriade 2022 heeft de Gemeente niet alleen gecontracteerd met de NTR, maar ook met de International Organisation of Horticultural Producers (hierna: "**AIPH**"). De overeenkomst met AIPH is op 1 september 2015 gesloten.
8. In de met AIPH gesloten overeenkomst ligt besloten dat de AIPH aan de Gemeente toestemming verleent om de Floriade 2022 in Almere te organiseren. Van belang is, dat in artikel 13 van deze overeenkomst is opgenomen dat geschillen volgens het Britse recht moeten worden beslecht en dat ook slechts de Britse rechter bevoegd is om van geschillen kennis te nemen.

1.3 Overige overeenkomsten, verklaringen en memoranda of understanding die de Gemeente is aangegaan

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 5 van 13

9. Ter uitvoering van de overeenkomst en de gemaakte afspraken over de organisatie van de Floriade 2022, zijn door de Gemeente verschillende uitvoeringshandelingen verricht met het oog op de daadwerkelijke organisatie van de Floriade. Zo volgt uit de aan ons toegezonden stukken dat de Gemeente:
- De zogenaamde Floriade B.V. heeft opgericht;
  - met de Floriade B.V. een samenwerkingsovereenkomst heeft gesloten;
  - de vereiste onteigeningsprocedures heeft opgestart;
  - met de NTR de "Licentieovereenkomst woord- en beeldmerk Floriade Almere 2022" heeft gesloten;
  - van Euro-Diving het pand Sturmeyweg 15-17 voor een bedrag van 5.1(2)b heeft aangekocht;
  - met de stichting Jeugdfloriade de bruikleenovereenkomst "Utopia" heeft gesloten;
  - met de provincie Flevoland een overeenkomst heeft gesloten over de Innovatiewerkplaats;
  - met de provincie Flevoland en de Stichting Vrienden van de Floriade 2022 afspraken heeft gemaakt over de transformatie van het Duikschoolgebouw in het Floriadepaviljoen;
  - met het AMS Institute afspraken heeft gemaakt over het onderzoeksprogramma "Feeding the City";
  - afspraken heeft gemaakt met de Stichting Hermitage, Mojo, the City of Toronto en TNO;
  - afspraken heeft gemaakt met de Aeresgroep over het programma Growing Green Cities en de realisering van de Flevocampus op het Floriadeterrein;
  - afspraken heeft gemaakt over de samenwerkingscharter met diverse ondernemersverenigingen;
  - een Convenant heeft gesloten met partijen uit Almere Centrum, en;
  - het Verdrag Stedelijk Voedselbeleid Milaan heeft gesloten.

De inhoud van deze afspraken en convenanten is ons niet bekend; ons is dan ook niet bekend of in één of meer van deze afspraken en convenanten nog relevante voorbehouden zijn opgenomen.

1.4 Gemeente is gebonden aan de door haar gemaakte afspraken

10. Wanneer wij de inhoud van de onder de punten 2.1 en 2.2 door de Gemeente gesloten overeenkomsten, genoemd in de bovenstaande punten 2.1 en 2.2, bezien, dan zijn wij van mening dat de Gemeente is gebonden aan de door haar gemaakte afspraken. Een reden om in dit geval geen binding aan te nemen, zien wij in dit

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 6 van 13

geval niet nu de overeenkomsten door de daartoe bevoegde organen zijn gesloten² en de in de overeenkomsten opgenomen opschortende voorwaarden zijn vervuld.

11. Voor wat betreft de met de NTR gesloten overeenkomst heeft nog in het bijzonder te gelden dat deze binding ook geldt voor de in artikel 13 van deze overeenkomst opgenomen documenten nu deze documenten integraal onderdeel uitmaken van de overeenkomst.
12. Gelet hierop zijn wij dan ook van mening dat in dit geval dient te worden aangesloten bij de hoofdregel dat de Gemeente is gebonden aan de door haar gesloten overeenkomsten. Wij verwijzen in dat kader ook naar het arrest van de Hoge Raad van 10 augustus 1988, ECLI:NL:HR:1988:AC1556 (Soetelieve) en – wat meer recent en meer ter illustratie – naar het vonnis van de rechtbank Amsterdam van 11 augustus 2010, ECLI:NL:RBAMS:2010:BO1740 (KNSF/Muiden)).

2. Mogelijkheden om alsnog af te zien van de organisatie van de Floriade 2022

13. Het zojuist genoemde uitgangspunt van binding van de Gemeente aan de door haar gesloten overeenkomsten, leidt ertoe dat de Gemeente zich niet zomaar aan deze overeenkomsten kan onttrekken. Dit kan alleen indien:
  - De overeenkomsten in beëindigingsmogelijkheden voorzien en één van deze beëindigingsmogelijkheden zich in dit geval voordoet;
  - Zich een grond voor vernietiging voordoet, omdat gebleken is dat de overeenkomst tot stand is gekomen door bedreiging, bedrog, misbruik van omstandigheden of dwaling;
  - Sprake is van onvoorziene omstandigheden waardoor de overeenkomst kan worden ontbonden, of;
  - De Gemeente de overeenkomsten eenzijdig opzegt.
14. Geen van de hiervoor genoemde omstandigheden doet zich in dit geval voor, waardoor wij voor de Gemeente geen goede mogelijkheid zien om de overeenkomsten te beëindigen zonder dat de Gemeente in dat geval het aanzienlijke risico loopt dat zij jegens de contractspartijen schadeplichtig is. Wij zetten deze bevinding hierna nader uiteen.

2.1 Beëindigingsmogelijkheden in overeenkomsten bieden geen soelaas

15. Voor de beantwoording van deze vraag is van belang dat wij alleen de

² Vgl. ook HR 26 juni 2015, ECLI:NL:HR:2015:1737.

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 7 van 13

beëindigingsmogelijkheden zoals die volgen uit de samenwerkingsovereenkomst met de NTR en de AIPH hebben bezien, nu wij slechts over deze overeenkomsten beschikken.

16. Uit artikel 6 van de overeenkomst met de NTR volgt dat de overeenkomst van rechtswege wordt beëindigd indien:

"A. partijen onderling beëindiging overeenkomen, dan wel tot ontbinding wordt geraakt;

B. in geval van wanprestatie waarbij de niet in verzuim zijnde partij tot ontbinding van de overeenkomst is overgegaan;

C. een partij in staat van faillissement wordt verklaard of surseance van betaling heeft aangevraagd, dan wel een partij om andere redenen in haar bevoegdheden om rechtshandelingen te verrichten wordt beperkt. Indien voornoemde situatie zich voordoet is de betreffende partij verplicht hiervan onverwijld schriftelijk mededeling te doen aan de wederpartij"

17. Hieruit volgt aldus, dat partijen de mogelijkheid van beëindiging van de overeenkomst hebben voorzien. De in artikel 6 genoemde beëindigingsmogelijkheden bieden de Gemeente in dit geval echter geen soelaas om eenzijdig te beslissen om alsnog af te zien van de organisatie van de Floriade 2022.
18. De overeenkomst die de Gemeente met AIPH heeft gesloten, voorziet niet in beëindigingsmogelijkheden, waardoor ook deze overeenkomst geen soelaas biedt om eenzijdig te beslissen om alsnog af te zien van de organisatie van de Floriade 2022.

2.2 Vernietiging van de overeenkomsten is niet mogelijk

19. Zoals wij hiervoor reeds kort uiteengezet hebben, is vernietiging slechts mogelijk indien blijkt dat de overeenkomst tot stand is gekomen als gevolg van bedreiging, bedrog, misbruik van omstandigheden of dwaling. Van geen van die situaties is in dit geval sprake waardoor er voor de Gemeente geen mogelijkheid bestaat om de overeenkomsten op één of meer van die gronden te vernietigen om op die wijze alsnog te kunnen afzien van de organisatie van de Floriade 2022.

2.3 Ontbinding of wijziging wegens onvoorziene omstandigheden

20. De mogelijkheid om de overeenkomst te ontbinden of de gevolgen daarvan te wijzigen op grond van onvoorziene omstandigheden is opgenomen in artikel 6:258 BW. Er moet, kort gezegd, sprake zijn van onvoorziene omstandigheden die van dusdanige aard zijn dat de NTR en AIPH naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van de overeenkomst tot het

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 8 van 13

overeengekomen tijdstip niet mogen verwachten (zie HR 23 juni 1989, NJ 1991, 673 (GCN/Nieuwegein II)).

21. Uit het voornoemde arrest GCN/Nieuwegein volgt dat een beleidswijziging onder meer als een onvoorziene omstandigheid kan kwalificeren. In dat geval is wel vereist dat de betreffende beleidswijziging niet op de een of andere wijze reeds in de overeenkomst is verdisconteerd en daarmee "voorzien" kon zijn.
22. Wij begrepen van u dat de beperkte gemeentefinanciën de reden zijn om mogelijk af te zien van de organisatie van de Floriade 2022. Wanneer wij echter de inhoud van de overeenkomsten en de onderliggende raadsbesluiten bezien, dan volgt daaruit dat accountants uitvoerig hebben onderzocht of de organisatie van de Floriade 2022 financieel haalbaar is voor de Gemeente. Gelet op het feit dat de gemeentefinanciën uitdrukkelijk onderdeel zijn geweest van de besluitvorming – en bij het ontbreken van een nadere onderbouwing op dit punt – zien wij thans dan ook niet in dat de beperkte gemeentefinanciën een reden zouden kunnen vormen om op grond van onvoorziene omstandigheden de ontbinding van de overeenkomsten of wijziging daarvan te verlangen. Daarbij komt naar onze mening dat financiële (her)overwegingen binnen een korte periode als de onderhavige (van slechts enkele jaren) ook verder dusdanig in de risicosfeer van de Gemeente liggen, dat zij ook daarom waarschijnlijk niet als onvoorziene omstandigheden kwalificeren.
23. Overigens wijzen wij er nog op, dat ook indien de Gemeente wel zou overgaan tot wijziging of ontbinding van de overeenkomst op grond van onvoorziene omstandigheden, die omstandigheid volgens vaste jurisprudentie onverlet laat dat de Gemeente gehouden is tot volledige compensatie van de door de wederpartij geleden (en nog te lijden) schade.

2.4 Eenzijdige opzegging van de overeenkomsten

24. De door ons ontvangen overeenkomsten betreffen overeenkomsten die voor bepaalde tijd zijn aangegaan omdat ze zijn gekoppeld aan de organisatie van de Floriade 2022.
25. De hoofdregel voor overeenkomsten die zijn aangegaan voor bepaalde tijd is, dat die in beginsel gedurende de overeengekomen tijdsduur niet eenzijdig opzegbaar zijn, tenzij (i) tussentijdse opzegging uitdrukkelijk is overeengekomen, (ii) de redelijkheid en billijkheid die krachtens artikel 6:248 BW altijd op tussen partijen gesloten overeenkomsten van toepassing is, met zich brengt dat de overeenkomst voortijdig kan worden opgezegd, of (iii) er sprake is van onvoorziene omstandigheden zoals bedoeld in artikel 6:258 BW.

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 9 van 13

26. Zowel voor een voortijdige opzegging krachtens artikel 6:248 als krachtens artikel 6:258 BW geldt dat er sprake moet zijn van onvoorziene omstandigheden die van dusdanige aard zijn dat de wederpartij naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van de overeenkomst tot het overeengekomen tijdstip niet mag verwachten (HR 21 oktober 1988, NJ 1990, 439 (Mondia/Calanda)). Het criterium is de redelijkheidsnorm. Bij de invulling van deze norm spelen de volgende factoren een rol: (i) de inhoud en aard van de overeenkomst, (ii) aard en onderlinge verhouding van partijen en (iii) de gewichtigheid van de belangen over en weer.
27. Zoals wij hiervoor reeds zagen, zijn wij van mening dat de Gemeente in dit geval hoogstwaarschijnlijk geen beroep toekomt op onvoorziene omstandigheden als bedoeld in artikel 6:258 BW. Opzegging van de overeenkomsten is gelet hierop dan ook niet mogelijk.

3. Gevolgen die het staken van de organisatie van de Floriade 2022 zal hebben voor de Gemeente

28. Zoals wij hiervoor reeds zagen, zien wij voor de Gemeente geen goede mogelijkheid om de overeenkomsten te beëindigen zonder dat de Gemeente in dat geval het aanzienlijke risico loopt dat zij jegens de contractspartijen schadeplichtig is.
29. Besluit de Gemeente dus om de organisatie van de Floriade 2022 te staken, dan pleegt zij in juridische termen wanprestatie, omdat zij de afspraken uit de door haar gesloten overeenkomsten niet langer nakomt (zie artikel 6:74 BW). Wanprestatie heeft tot gevolg dat voor de wederpartij de bevoegdheid ontstaat om nakoming van de gemaakte afspraken en/of schadevergoeding te vorderen. Hierna bezien wij meer concreet wat de gevolgen voor de Gemeente zullen zijn indien zij besluit om de organisatie van de Floriade 2022 te staken.

3.1 Civiele procedure strekkende tot nakoming van de gemaakte afspraken

30. Indien de Gemeente besluit om de organisatie van de Floriade 2022 te staken, loopt de Gemeente het aanzienlijke risico dat de contractspartijen via de civiele rechter nakoming zullen vorderen van de gemaakte afspraken.
31. Nu wij van mening zijn dat de Gemeente gebonden is aan de in de overeenkomsten opgenomen afspraken, zien wij voortsnog niet in waarom de rechter de mogelijke vorderingen van NTR en/of AIPH niet zou toewijzen.³

³Vgl. HR 10 augustus 1988, ECLI:NL:HR:1988:AC1556 (Soetelieve)

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 10 van 13

32. Het onderwerp worden van gedaagde partij in een civiele procedure, strekkende tot nakoming van de door de Gemeente gemaakte afspraken, zou onzes inziens dan ook voorkomen moeten worden.
33. Overigens merken wij nog op dat met AIPH is afgesproken dat de overeenkomst wordt beheerst door het Britse recht en dat de Britse rechter bevoegd is. Deze omstandigheid vormt een bijkomend risico nu wij (op de korte termijn waarbinnen dit advies tot stand diende te komen) niet kunnen voorspellen op welke wijze de Britse rechter zal oordelen en in het bijzonder niet, welke hoogte van schadevergoeding hij zou kunnen toewijzen.

3.2 Schade die voor vergoeding door de Gemeente in aanmerking komt

34. Indien de Gemeente besluit om de organisatie van de Floriade 2022 te staken, dan kunnen de contractspartijen ervoor kiezen om schadevergoeding van de Gemeente te verlangen. Nu de overeenkomsten reeds gesloten zijn en de Gemeente reeds een eind op weg is met de uitvoering van de overeenkomst, lijkt het ons waarschijnlijk dat de Gemeente uiteindelijk niet alleen gehouden zal zijn tot vergoeding van de reeds gemaakte kosten (negatief contractsbetang), maar ook tot vergoeding van de schade die wordt geleden doordat de Floriade 2022 geen doorgang vindt. Voor een vergelijkbare situatie, zie het arrest van de Hoge Raad van 13 juli 2009, ECLI:NL:HR:2009:BI3402 (Vos/TSN).

35. 5.1(2)i

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 11 van 13

5.1(2)i

36. 5.1(2)i

4. Mogelijkheden voor een Floriade "light" versie?

37. Tot slot hebben wij nog gezien in hoeverre de overeenkomsten die met de NTR en de AIPH zijn gesloten, het toelaten om een zogenaamde Floriade "light" versie te organiseren.
38. Zoals wij hiervoor reeds zagen, volgt uit artikel 13 van de overeenkomst met de NTR dat onder meer het Bidbook en het Masterplan integraal onderdeel uitmaken van de

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 12 van 13

overeenkomst. Het gevolg daarvan is, dat de Gemeente zich gebonden heeft aan de wijze van realisatie van de Floriade zoals die in die plannen is voorzien. Een mogelijkheid tot afwijking daarvan biedt de overeenkomst niet.

39. Uit de slotbepaling (artikel 12 lid 3) van de overeenkomst met NTR vloeit de mogelijkheid voort om ter voorkoming van geschillen met elkaar in overleg te treden. Indien de realisatie van hetgeen in het Bidbook is gesteld niet langer reëel is, zou de gemeente in overleg kunnen treden met NTR over een eventuele afwijkende invulling van hetgeen is opgenomen in het Bidbook. Dit is in onze ogen echter geen garantie dat afwijken van het Bidbook ook daadwerkelijk wordt toegestaan door NTR; de overeenkomst verplicht NTR echter wel uitdrukkelijk om ernaar te streven om geschillen in onderling overleg op te lossen.
40. Voor de overeenkomst met AIPH ligt dit punt wellicht anders. Uit die overeenkomst volgt namelijk dat de Floriade moet voldoen aan de vereisten zoals die door de AIPH zijn gesteld, maar niet dat de overeenkomst moet voldoen aan de overeenkomst tussen de Gemeente en NTR. Het lijkt denkbaar dat een "light versie" nog binnen de overeenkomst met AIPH valt, omdat ook een dergelijke versie zou kunnen vallen binnen de "Regulations of the Organisation of International Horticultural Exhibitions" (zie daarvoor: <http://aiph.org/wp-content/uploads/2015/04/Regulations-for-International-Horticultural-Exhibitions.pdf>) en de Annex 1 van de overeenkomst met specific requirements. Die regulations en de annex stellen derhalve grenzen aan een "light" versie. Wanneer die grenzen overschreden worden, kan van de overeenkomst slechts worden afgeweken indien dit schriftelijk is overeengekomen door beide partijen. Artikel 8 luidt:

"No variation of this letter will be binding unless made in writing and signing by both parties."

41. Wij concluderen dan ook dat een eventuele "light" versie van de Floriade slechts mogelijk indien hier na (herhaaldelijk) overleg overeenstemming over is bereikt tussen ten minste de gemeente en NTR enerzijds en wellicht ook tussen de gemeente en AIPH anderzijds. Dat laatste is aan de orde, wanneer de "light versie" niet voldoet aan de "Regulations" van AIPH en/of de annex bij de overeenkomst met AIPH. Indien overleg met beide partijen niet mogelijk blijkt of niet tot het gewenste resultaat leidt, is het onzes inziens niet verstandig een "light" variant door te zetten. De gemeente stelt zich daarmee bloot aan het risico op wanprestatie en de daarmee samenhangende schadevergoedingsplichten.

5. Enkele overwegingen vanuit politiek oogpunt

42. Terzijde gaan we (kort) in op enige meer aanvullende punten. Aannemelijk is dat de

DATUM 17 november 2016
ONS KENMERK OO/GV/AH
PAGINA 13 van 13

gemeente aanzienlijke reputatieschade in de betrokken kring van leden van de NTR en de "tuinderswereld" lijdt, temeer omdat hierover in de overeenkomst met AIPH een bepaling is opgenomen. [Annex I] onder 'sanctions'. Deze 'sanctie' houdt in dat alle leden op de hoogte worden gebracht van het besluit de Floriade niet te organiseren. In hoeverre het afzien ook verder tot reputatieschade lijdt, is minder goed in te schatten. Reputatieschade dient bovendien afgewogen te worden tegen andere belangen en/of overwegingen en is naar onze mening op zichzelf beschouwd niet een doorslaggevend aspect voor of tegen een bepaalde keuze.

6. Slot

Gelet op het voorgaande zien wij vanuit juridisch opzicht weinig mogelijkheden om zonder forse risico's op aanzienlijke schadevergoeding af te zien van de organisatie van de Floriade 2022 in Almere. Een keuze om af te zien leidt derhalve tot aanzienlijke risico's op toewijzing van forse schadevergoedingen.

Mocht u naar aanleiding van het voorgaande nog vragen hebben, dan zijn wij uiteraard bereid om die te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,

████████████████████

████████████████

AKD